

Přílohy

Příloha č. 1: Představení účastníků výzkumu

RNDr. Oldřich Botlík, CSc.

Vystudoval topologii na MFF UK v Praze. Jeho pozdější doktorské a kandidátské práce byly zaměřeny na algebru a teorii čísel. Krátkou dobu externě vyučoval na gymnáziu matematiku a fyziku. Po roce 1991 pracoval pro MŠMT a Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR a pro Českou školní inspekci (mj. na návrhu školského zákona a na přípravě a provedení sondy o znalostech patnáctiletých žáků, jejich učitelů a školních inspektorů). V roce 1995 se spolupodílel na založení soukromého projektu KALIBRO odpovědném za tvorbu srovnávacích testů a dotazníků. V roce 2000 se spolupodílel na studii, která kritizovala tehdejší maturitu a navrhla alternativu. Píše do novin i časopisů. Své názory prezentuje v rozhlase a televizi.

Domnívá se, že odborník na vzdělávání, by měl mít kvalitní informace o tom, k jakým výsledkům vede vzdělávání u nás a co se děje v zahraničí.

Tomáš Feřtek

Vzděláváním se zabývá již asi 23 let, nejdříve působil v médiích (Reflex), jako novinář a následně od roku 2010, kdy se stal tiskový mluvčí EDUinu, též jako tvůrce mediálního diskurzu, popularizátor, lektor a autor osvětových publikací pro učitele a ředitele. Sám se s úsměvem vnímá jako lobbista a to například v případě zveřejnění maturitních dat apod. Zároveň je v současnosti zaměstnán u České televize jako kreativní specialista.

PhDr. Martin Chvál, Ph.D.

Vystudoval obor teoretickou fyziku na MFF UK v Praze, kde získal i aprobaci k výuce fyziky, a obor pedagogika na FF UK v Praze. Je vysokoškolským učitelem. Vyučuje statistiku, pedagogiku a kvantitativní metodologii. Dva roky vedl CERMAT (Centrum pro zjišťování výsledku vzdělávání), tři roky národní projekt Cesta ke kvalitě. Je členem Nezávislé odborné komise MŠMT pro posuzování kvality společné části maturitní zkoušky. Pracuje v Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání Pedagogické fakulty UK v Praze. Je vedoucím redaktorem odborného časopisu Pedagogika.

Odborník na vzdělávání by, podle něj, měl mít praktické, několikaleté zkušenosti s výukou. Měl by projít třeba dvěma typy škol. Měl by mít vzdělání v oboru a orientaci v didaktických otázkách.

Mgr. Václav Klaus, ml.

Je středoškolským učitelem s více než dvacetiletou praxí a absolventem Přírodovědecké fakulty UK v Praze, obor matematika-geografie. Byl ředitelem gymnázia PORG v Praze a poté sítě škol PORG. Je vzdělávacím expertem ODS a publicistou. Byl poradcem ministra školství a za ministra Fialy byl členem ministerské komise. Za doby jeho ředitelování (PORG), byla jeho škola u maturit velice úspěšná.

O odborníkovi na vzdělávání si myslí, že jím může být každý, kdo má vliv na školskou veřejnost, a že učitelská praxe je 100 % výhodou.

PhDr. Eva Řídká, CSc.

Je středoškolskou a vysokoškolskou učitelkou s více než třicetiletou praxí. Dlouhodobě pracuje v CERMATu (Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání) jako metodička pro matematiku. Udržuje živé kontakty s odbornou pedagogickou veřejností.

Domnívá se, že tzv. odborník na vzdělání nemůže být člověk bez pedagogické minulosti a dokonce ani bývalý průměrný pedagog. Základním článkem vzdělávacího systému by měl být dobrý učitel. Dobrý učitel by měl velmi dobře odborně zvládat a milovat svůj předmět a měl by si vážit svých žáků. Neměl by žáky odradit, ale motivovat je ke vzdělání a něco je naučit.

Ing. Ivan Smolka

Je ředitelem Waldorfského lycea v Praze. Patří k průkopníkům tohoto alternativního způsobu vzdělávání v České republice. První školu zakládal v roce 1992 a o čtyři roky později zde i pracoval. Prošel si funkcemi učitele, zástupce ředitele pro ekonomiku a posledních 10 let pak je ve funkci ředitele. Je aktivní v rámci Asociací waldorfských škol ve SKAVu (Stálá konference asociací ve vzdělávání), kde pořádají tzv. kulaté stoly s tematikou vzdělávání. Je mu 55 let.

Odborníka vidí jako člověka, který se zabývá obecnými otázkami vzdělávání, k čemu by to vzdělávání vlastně mělo sloužit a jak by to mělo vypadat. Dále by měl mít praktické zkušenosti ověřené praxí (5let?).

prof. PhDr. Jan Sokol, CSc., Ph.D.

Je jedním z výrazných současných křesťanských intelektuálů. Profesor a proděkan FHS UK, kde učí už 25 let. Před nedávnem oslavil své osmdesáté narozeniny. Byl poradcem ministrů školství Ivana Pilipa i Eduarda Zemana a v roce 1998 byl sám ministrem školství. Za tu dobu si vzdělávací politiku vyzkoušel hned z několika perspektiv. K tématu říká: „Já jsem tu maturitu navrhoval už v roce 98“. Coby ministr školství ve vládě J. Tošovského se snažil o prosazení maturit směrem k srovnatelnosti.

Mgr. Josef Soukal

Je středoškolský češtinář s třicetiletou úspěšnou praxí. Absolvoval MU Brno (v r. 1985). Od r. 1995 působí na pražském gymnáziu. Napsal řadu učebnic a čítanek pro základní a střední školy. Příležitostně publikoval články z oblasti výuky a literatury. Do maturitních diskusí začal vstupovat až v r. 2009. Byl členem Chládkových kulatých stolů. Přispívá na web Česká politika. Je předsedou Asociace středoškolských češtinářů.

O odborníkovi si myslí, že se má tématu dlouhodobě věnovat, být součástí odborného diskurzu a nemá mít potřebu mluvit do všeho, má znát své limity.

Ondřej Šteffl

Vzdělávání si vyzkoušel skoro ze všech úhlů, od učitele k řediteli, od vládního odborníka na vzdělávání k podnikateli. Vystudoval MFF UK v Praze. Po studiu pracoval v Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV. Poté krátkodobě učil na řadě pražských škol. V roce 1990 založil první soukromou školu v Československu (po roce 1947) – gymnázium PORG. Tam z počátku působil i ve funkci ředitele. V roce 1995 založil společnost SCIO, která se zabývá vzděláváním, měřením výsledků studia i testováním předpokladů.

Vzdělávací politika je něco jiného než učení, proto si myslí, že odborníkem na vzdělávání by měl být ten, kdo se tomu dlouhodobě věnuje a nemusí mít zkušenosti s výukou.

prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.

Prorektor UK, člen řídicího výboru IMHE/OECD, poradce premiéra, náměstek ministryně školství, tak to je jen malý výčet toho, co za posledních dvanáct let Stanislav Štech stihl. Jako první náměstek má v současnosti nemalý vliv na českou vzdělávací politiku a je s ní dobře obeznámen. Je mu 61 let a co mu tady chybí, je trošku širší, hlubší debata (i mezinárodní) o tom, co to je maturita a středoškolské vzdělávání.

Odborníky dělí na badatele (výzkumník) a experty (pejorativně). Expert je dle jeho názoru člověk poměrně zručný, články píše krátké a úderné, protože čtenáři jsou politici a novináři, ne vědci. Myslí si, že politici velmi často podléhají expertům. Experti jsou trochu googlovští. Naopak badatelé, a je jich strašně málo, nad vším staví otazník. Vše neustále verifikují.

Dr. Mgr. Aleš Vlk

Učí na fakultě sociálních věd UK a je odborníkem na vysokoškolskou vzdělávací politiku. Podílel se například na návrhu vize vzdělávací politiky, tzv. Bíle knize. V oboru je již 19 let a kromě školy působí jako výzkumník a konzultant – expert.

Odborník na vzdělávání by, dle jeho názoru, měl mít mezinárodní zkušenost (přesah) a alespoň minimální aktivní zkušenost s procesem vzdělávání (tedy měl by učit). Na tom, co takový člověk studoval, tedy formálně na ukončeném vzdělání, zase tolik nezaleží.

RNDr. Eva Zelendová

Deset let pracuje jako výzkumný pracovník v Národním ústavu pro vzdělávání (NÚV), nyní ve funkci vedoucí oddělení pro matematické, přírodovědné a digitální vzdělávání. Byla členkou mnoha odborných komisí pro maturity a pracovních skupin k maturitám. Také se k tomuto tématu účastnila řady kulatých stolů.

O odborníkovi na vzdělávání si myslí, že by mohl být i učitelem, který se zajímá o dění kolem (sebe) i ve světě, informuje se a zažil klasickou výuku.

Příloha č. 2: Q-set s hodnotami Q sortu pro každý faktor.

#	Q set	Factor 1	Factor 2
---	-------	----------	----------

1	Je běžné a důležité, kontrolovat studenty v uzlových bodech vzdělávání.	3	-1
2	Maturitu je třeba dělat zdola (od škol) a měla by být postavena na kvalitě samotných škol, vláda garantuje kvalitu (např. certifikační komisařů)	0	1
3	Celková diskuze kolem maturity, významně napomáhá k tomu, že se zvyšuje povědomost o tom, co znamená spravedlivé testování	1	-1
4	Je důležité, aby se maturita udržela jako certifikační zkouška	3	-1
5	Největší problém maturit bylo a je, že vlivem rozhodnutí politické reprezentace je každý rok jiná	1	0
6	Společná část maturity bude vždy jen kontrolní mechanismus, od něhož nemůžeme čekat, že zlepší kvalitu vzdělávání nebo ověřování toho, co se studenti naučili	1	2
7	Smyslem středních škol není složit maturitu, školy se nemají stát jen přípravkou na „nějakou“ zkoušku	2	3
8	Měli bychom chtít od maturity podstatněji věci, než jen certifikační roli	0	1
9	Člověk projde za život velkým množstvím zkoušek a obtížných rozhodnutí, podoba maturit proto nehraje významnou roli	-1	-1
10	Jedině centralizovaná maturita je zárukou její efektivity a povede k rozvoji středních škol u nás	0	-3
11	Současný koncept maturit je na dobré cestě	2	-1
12	Otevřený dialog na téma maturit jen zpomaluje reformu středního školství	-2	-2
13	Současná podoba Nové maturity, představuje pro ČR vážný problém při směřování k evropské a světové konkurenceschopnosti	-2	1
14	Současný stav maturit je potřeba zakonzervovat (neměnit, neprodrazovat) a soustředit se na další cíle vzdělávací politiky	-1	0
15	Centralizovanou maturitou se české společnost zříká Komenského dědictví	-3	1
16	Napravovat střední školy pomocí maturity není možné	1	2
17	Měli bychom se vrátit k některým původním funkčním modelům maturit	-2	0
18	Školy by měly být víc selektivní ve výběru svých studentů	0	-2

19	Centralizovaná podoba části maturit je příliš silný nástroj, jehož špatná realizace, povede k zdeformování středoškolského vzdělání	-1	1
20	Objektivitu je možné dosáhnout jen individuální znalostí každého žáka, ne centralizací zkoušky	-2	1
21	Je to redukování vzdělání na měřitelné a kontrolovatelné výsledky	0	3
22	Současná změna konceptu Nové maturity, je z hlediska společenských nákladů nevhodná	-1	0
23	Společnost si musí uvědomit, že Nová maturita je důležitým prvkem vzdělávací reformy v ČR	2	-2
24	Zavedení státních přijímaček zkoušek na SŠ, pomůže vyřešit problém vysoké neúspěšnosti u maturit	0	-3
25	Opuštění konceptu Nové maturity, by vedlo k destabilizaci vzdělávacích reforem	0	-2
26	Srovnávat maturity je správné jen mezi stejným typem škol	-1	0
27	Středoškolské vzdělání je pro většinu lidí jejich posledním stupněm, proto musí mít maturitní vysvědčení váhu	1	-1
28	Maturita podporuje žáky k přijetí zodpovědnosti za svou práci	2	0
29	Aby dlouhodobý dopad a informační přínos maturit za něco stál, musí mít tato zkouška vysokou a oborově obhajitelnou úroveň	2	0
30	Nová maturita je jen ideologický konstrukt celé školské soustavy, zakrývající mnohem závažnější problémy českého školství	-3	2
31	Je potřeba otevřít širší polemiku o mezinárodním kontextu středoškolského vzdělání a o postavení maturit v moderní školské soustavě u nás i ve světě	0	2

Zdroj: autor

Příloha č. 3: Rozlišovací výroky pro faktor 1.

Číslo výroku	Q set	Factor 1		Factor 2	
		Z score	Qs. value	Z score	Qs. value
1	Je běžné a důležité, kontrolovat studenty v uzlových bodech vzdělávání.	1,88	↑ 3	-0,42	↓ -1
4	Je důležité, aby se maturita udržela jako certifikační zkouška	1,64	↑ 3	-0,47	↓ -1
28	Maturita podporuje žáky k přijetí zodpovědnosti za svou práci	1,45	↑ 2	-0,36	○ 0
29	Aby dlouhodobý dopad a informační přínos maturit za něco stál, musí mít tato zkouška vysokou a oborově obhajitelnou úroveň	1,33	↑ 2	-0,22	○ 0
7	Smyslem středních škol není složit maturitu, školy se nemají stát jen přípravkou na „nějakou“ zkoušku	1,32	↑ 2	1,95	↑ 3
23	Společnost si musí uvědomit, že Nová maturita je důležitým prvkem vzdělávací reformy v ČR	1,07	↑ 2	-1,15	↓ -2
11	Současný koncept maturit je na dobré cestě	1,06	↑ 2	-0,78	↓ -1
3	Celková diskuze kolem maturity, významně napomáhá k tomu, že se zvyšuje povědomost o tom, co znamená spravedlivé testování	0,44	↔ 1	-0,42	↓ -1
27	Středoškolské vzdělání je pro většinu lidí jejich posledním stupněm, proto musí mít maturitní vysvědčení váhu	0,32	↔ 1	-0,67	↓ -1
16	Napravovat střední školy pomocí maturity není možné	0,15	↔ 1	1,66	↑ 2
2	Maturitu je třeba dělat zdola (od škol) a měla by být postavena na kvalitě samotných škol, vláda garantuje kvalitu (např. certifikační komisařů)	0,05	○ 0	0,93	↔ 1
24	Zavedení státních přijímaček zkoušek na SŠ, pomůže vyřešit problém vysoké neúspěšnosti u maturit	0,00	○ 0	-1,85	↓ -3
10	Jedině centralizovaná maturita je zárukou její efektivity a povede k rozvoji středních škol u nás	-0,01	○ 0	-1,60	↓ -3
18	Školy by měly být víc selektivní ve výběru svých studentů	-0,01	○ 0	-1,15	↓ -2
31	Je potřeba otevřít širší polemiku o mezinárodním kontextu středoškolského vzdělání a o postavení maturit v moderní školské soustavě u nás i ve světě	-0,17	○ 0	1,16	↑ 2
25	Opuštění konceptu Nové maturity, by vedlo k destabilizaci vzdělávacích reforem	-0,29	○ 0	-1,30	↓ -2
19	Centralizovaná podoba části maturit je příliš silný nástroj, jehož špatná realizace, povede k zdeformování středoškolského vzdělání	-0,41	↓ -1	0,73	↔ 1
21	Je to redukování vzdělání na měřitelné a kontrolovatelné výsledky	-0,78	○ 0	1,71	↑ 3
17	Měli bychom se vrátit k některým původním funkčním modelům maturit	-1,00	↓ -2	-0,34	○ 0
20	Objektivita je možné dosáhnout jen individuální znalostí každého žáka, ne centralizací zkoušky	-1,22	↓ -2	0,71	↔ 1
13	Současná podoba Nové maturity, představuje pro ČR vážný problém při směřování k evropské a světové konkurenceschopnosti	-1,73	↓ -2	0,59	↔ 1
30	Nová maturita je jen ideologický konstrukt celé školské soustavy, zakrývající mnohem závažnější problémy českého školství	-1,77	↓ -3	1,37	↑ 2
15	Centralizovanou maturitou se české společnost zříká Komenského dědictví	-1,80	↓ -3	0,28	↔ 1

Zdroj: autorovy vlastní výpočty

Pozn.: všechny z-skóry faktoru 1 jsou statisticky signifikantní na hladině významnosti $p < 0,01$, s výjimkou výroku č. 7 a 17, jejichž z-skóry jsou na hladině významnosti $p < 0,05$. Z-skóry faktoru 2 jsou statisticky signifikantní minimálně na hladině významnosti $p < 0,05$.

Příloha č. 4: Terénní výzkum nahrávaný rozhovor

S níže uvedenými účastníky výzkumu byl proveden nahrávaný rozhovor (viz datum a délka rozhovoru níže). Všichni v tentýž den podepsali informovaný souhlas s požitím jejich jména v této práci. Někteří si k tomu vymínili autorizaci (viz *) a ta byla provedena (viz datum níže s písmenem A). Seznam účastníků je seřazen podle data rozhovoru.

prof. PhDr. Jan Sokol, CSc., Ph.D.:	21.3.2016 [0:27]
Dr. Mgr. Aleš Vlk:	23.3.2016 [0:50]
Tomáš Feřtek :	24.3.2016 [1:13]
prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.:	30.3.2016 [1:12]
Ing. Ivan Smolka :	31.3.2016 [1:28]
PhDr. Martin Chvál, Ph.D.	31.3.2016 [1:18] * 16.5.2016A
Ondřej Šteffl :	31.3.2016 [0:33]
RNDr. Oldřich Botlík, CSc. :	1.4.2016 [2:19]
Mgr. Josef Soukal :	4.4.2016 [0:55] * 12.5.2016A
RNDr. Eva Zelendová :	4.4.2016 [1:21] * 16.5.2016A
PhDr. Eva Řídká, CSc. :	6.4.2016 [1:12] * 16.5.2016A
Mgr. Václav Klaus, ml. :	13.4.2016 [0:30]